



**Perspektivy financování vysokoškolského studia
v České republice se spoluúčastí studentů**

Jan Lamser

Kulatý stůl na téma: BÍLÁ KNIHA TERCIÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ OČIMA STAKEHOLDERŮ

22. září 2008

- **příspěvek se výhradně zabývá problematikou výhledů a možností financování studia za spoluúčasti studentů vysokých škol včetně nastínění role dalších zainteresovaných subjektů,**
- **příspěvek neřeší financování terciárního vzdělávání z pohledu jednotlivých institucí, respektive možnosti financování vysokých škol privátním sektorem**

✓ **Poštovní spořitelna dlouhodobě podporuje segment „mladí“ (který zahrnuje i vysokoškolské studenty), a to zejm.:**

❑ *marketingová komunikace brand Space www.i-space.cz,*

❑ *vývoj produktů pro mladé (účty, úvěry, fondy)*

❑ *speciální produkt Spoření na vzdělání na středoškolské a vysokoškolské studium*

✓ **Poštovní spořitelna dlouhodobě podporuje vzdělávání**

❑ *jedním z příkladů je bankovní akademie pro pracovníky České pošty, s.p. zaměřená na dlouhodobé vzdělávání ve finanční oblasti*

✓ **Poštovní spořitelna se aktivně účastní veřejné diskuze spojené s Bílou knihou**

Základní východiska z Bílé knihy – oblast financování studia za spoluúčasti studentů



- **předpoklad vyšší zainteresovanosti financování studenta terciárního vzdělávání,**
- **snaha o vyšší finanční nezávislost studenta terciárního vzdělávání,**
- **sociální rozměr - dostupnost vysokoškolského studia bez ohledu na rodinné zázemí studenta,**
- **vyšší osobní zodpovědnost studenta za vlastní studium – vzdělání je osobní investicí každého studenta**

Jak může obecně student financovat svá studia?



Ve svém principu **student může** s ohledem na úhradu svých očekávaných budoucích výdajů během vysokoškolského studia:

naspořit a použít
naspořené prostředky
pro financování studia

za pomoci / nebo

získat úvěr
s odloženými splátkami
pro financování studia

(případně získat peněžní prostředky „jinak“ – například z dědictví, darem, formou sociálního stipendia apod. – tuto variantu dále neuvažujeme s ohledem na relativně nízké procento studentů)

Jsme nyní připraveni aneb nynější stav v oblasti spoření a úvěrů



- **oblast spoření**

Z pohledu obchodních bank jsou spořicí produkty nabízeny pro širokou veřejnost, tedy i pro studenty.

Spořicí produkty však nebývají vázány na účel „spoření na vzdělání“ (vyjma Poštovní spořitelny) a dále nebývají běžně provázány se spořicími produkty možnostmi získání úvěru pro studenty (s ohledem na riziko nesplacení úvěru).

Výše úrokových sazeb plně závisí na politice konkrétní obchodní banky.

(Poznámka: Studentské běžné účty s kontokorenty nelze považovat za nástroj pro plné financování vysokoškolského studia ve smyslu spoření na vzdělání s následným získáním úvěru.)

Jsme nyní připraveni aneb nynější stav v oblasti spoření a úvěrů



- **oblast úvěrů**

Samostatná oblast úvěrů z pohledu obchodních bank (na rozdíl od spoření) je pokryta účelovými nebo neúčelovými spotřebitelskými úvěry, případně jinými typy úvěrů (například americké hypotéky).

Možnost **získání úvěru** (budoucím) studentem pro financování studia je **individuální**, obecně se může jevit **pro širokou veřejnost jako problematická** – jsou vyžadovány další doprovodná opatření v podobě různých ručitelských závazků, a tudíž dostupnost takovýchto úvěrů a jejich výše jsou pro samotné studenty omezené. Z toho vyplývá i případná následná finanční závislost studenta na jiných osobách.

- *Již za stávajícího stavu mohou vznikat ve veřejnosti otázky zamyšlení se nad potřebou financování vysokoškolského studia studentem i bez ohledu na předloženou reformu – ubytování, stravné, doprava, studijní pomůcky a podobně.*

- **oblast spoření**

Zavedení účelového spořicího produktu se základními parametry:

- ✓ minimální naspořená částka,
- ✓ minimální délka spoření,
- ✓ výhodná úroková sazba,
- ✓ prémie od státu,
- ✓ možnost získání zvýhodněného úvěru (v důsledku spoření),,
- ✓ systémové řešení

(Blíže v Příloze)

- **oblast úvěrů**

Zavedení účelového úvěru se základními parametry:

- ✓ samostatný úvěr nebo úvěr v kombinaci se spořením na vzdělání,
- ✓ odklad splátek po dobu studia, resp. do určité předem definované výše (budoucího) příjmu,
- ✓ výhodná úroková sazba (zejména v provazbě se spořením na vzdělání),
- ✓ zvýhodněná úroková sazba podpořená ze strany státu,
- ✓ státní garance v případě nesplácení úvěru,

(Blíže v Příloze)

Co je tedy nutné definovat a zavést



- **jasný a ucelený systém financování studia z pohledu studenta a dalších zainteresovaných subjektů včetně podpory ze strany státu v případě spoření a úvěru na vysokoškolské vzdělání,**
- **vymezení rolí jednotlivých subjektů a stanovení zodpovědnosti všech subjektů v rámci uceleného systému vzdělávání vysokoškolského studia**

Děkuji za pozornost.

Rozpracování spořehení a úvěrů na vzdělání

Jak by mohly bankovní produkty spoření a úvěry na vzdělání ve spojení s Bílou knihou v praxi fungovat /*



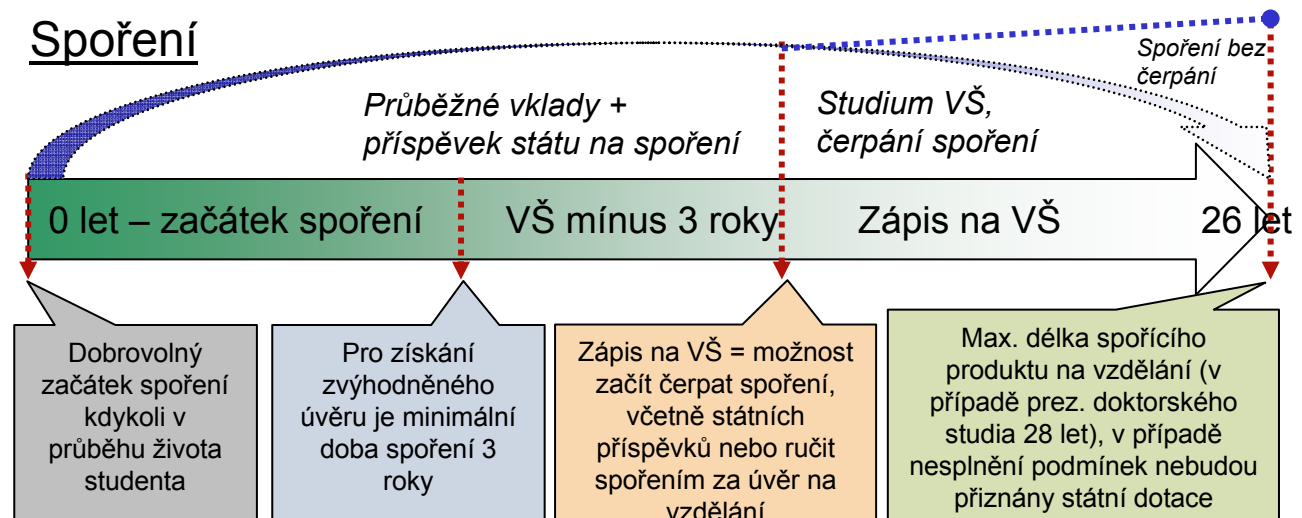
Životní cyklus bankovních produktů k podpoře financování terciárního vzdělávání je důležitou součástí vytvoření představy o základním fungování těchto produktů. Bankovní produkty se dají pro jednoduchost rozdělit na dva základní: „Spoření“ a „Úvěr“.

Oba produkty bude možné kombinovat. V případě spoření lze spořit již od útlého věku dítěte do 26 let (resp. 28 let). Minimální doba spoření je 3 roky, která vyloučí spekulativní uložení financí a následné čerpání výhodnějšího úvěru (tj. spoření lze uzavřít nejpozději ve věku 23 let). Tříletá lhůta není tak dlouhá, aby eliminovala později se rozhodnuté studenty a poskytla jim možnost dosáhnout při splnění podmínek spoření na výhodnější úvěr.

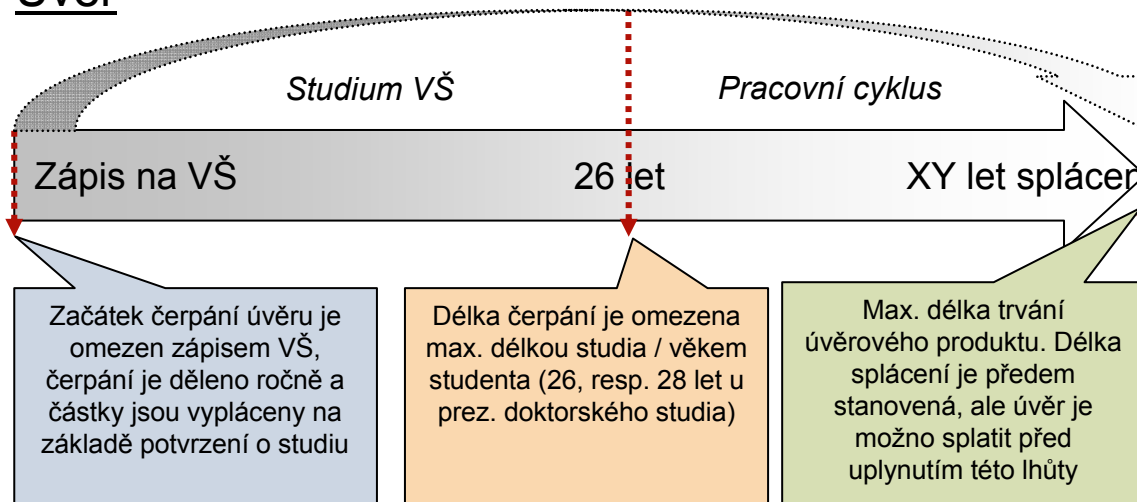
Předčasným ukončením spoření (v případě nevyužití na financování vzdělání) budou tyto prostředky vyplaceny či převedeny na jiný produkt se sankcemi v podobě nevyplacení účelových státních příspěvků. V případě dosažení věku 28 let a nečerpání budou převedeny veškeré naspořené prostředky včetně státních příspěvků.

/* Vychází z materiálu „Obecná analýza variant bankovních produktů určených k financování terciárního vzdělávání“, KPMG Česká republika, s.r.o., 22. 9. 2008

Spoření



Úvěr



Jaké se otevírají možnosti financování studia studenta /*



Vycházíme z předpokladu financování studia včetně odloženého školného s možností spoření a získání úvěru (východisko z Bílé knihy).

Jaké můžeme očekávat základní subjekty v systému financování studia za spoluúčasti studentů:

- Ministerstvo financí (MF),
- Ministerstvo mládeže a tělovýchovy (MŠMT),
- Centrum správy financování terciárního vzdělávání (CSFTV),
- Českomoravská záruční a rozvojová banka (ČMZRB),
- Česká národní banka (ČNB),
- vysoké školy a univerzity (VŠ),
- obchodní banky,
- student

/ Vychází z materiálu „Obecná analýza variant bankovních produktů určených k financování terciárního vzdělávání“, blíže „Varianty regulačních rámců – Varianta 1“, KPMG Česká republika, s.r.o., 22. 9. 2008*

Jaké se otevírají možnosti financování studia studenta /*



Jako účelné se považuje zavést „Centrum správy financování terciárního vzdělávání“ (dále jen „CSFTV“) jako koordinátor subvencí a garancí státu“

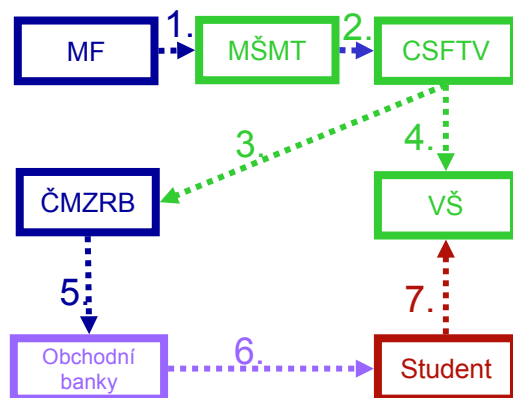
- vychází se z předpokladu, že v systému vystupuje subjekt, který provádí výkon politiky financování terciárního vzdělávání,
- veškeré finanční prostředky určené na podporu financování terciárního vzdělávání jak pro vysoké školy (VŠ), tak pro studenty jsou v celkovém balíku rezortu školství a Ministerstvo mládeže a tělovýchovy (MŠMT) je prostřednictvím CSFTV přerozděluje,
- zprostředkovatelem pro řízení finančních toků (státní subvence, dotační příspěvky a garance) je Českomoravská záruční a rozvojová banka (ČMZRB),
- v případě úpadku studenta stát garantuje úvěr a pohledávku následně vymáhá přímo po studentovi (formou budoucí daňové povinnosti).
- počítá i s možností uplatnění tzv. odložené splátky školného, kdy jsou splátky školného daňově vybírány až např. po dosažení určité výše příjmu studenta a vybrané peněžní prostředky se pak převádí do balíku financí kapitoly školství a postupně dále až bankám, které úvěr poskytly.

/ Vychází z materiálu „Obecná analýza variant bankovních produktů určených k financování terciárního vzdělávání“, blíže „Varianty regulačních rámců – Varianta 1“, KPMG Česká republika, s.r.o., 22. 9. 2008*

Jaké se otevírají možnosti financování studia studenta /*

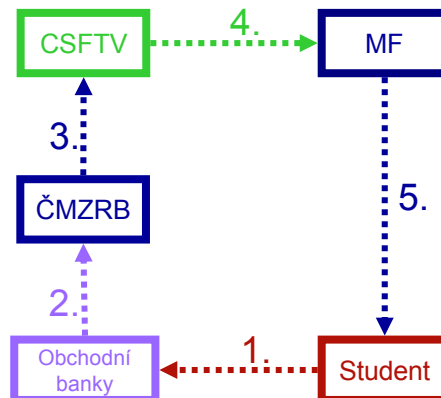


Financování studia



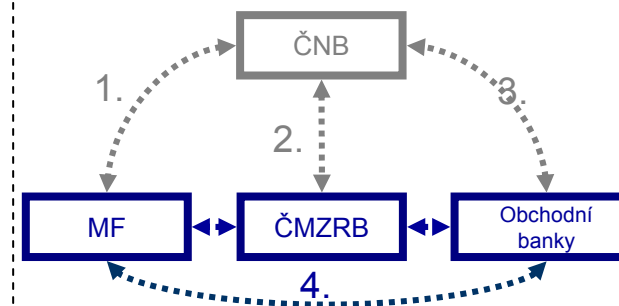
1. Požadavky, pravidla a financování terciárního vzdělávání ze státního rozpočtu;
2. Výkon správy prostředků určených na podporu studentů a univerzit;
3. Finanční prostředky vyčleněné na podporu studentů administrované přes ČMZRБ;
4. Přerozdělení státních finančních prostředků určených VŠ. Komunikace s VŠ;
5. Komunikace ČMZRБ s obchodními bankami, přerozdělování přímých subvencí, dotací úroků, jednorázových či rentou vyplácených prémie na portfolia studentů využívající produkty konkrétní obchodní banky;
6. Čerpání spoření na vzdělávání / poskytnutí úvěru studentovi;
7. Platba školného studentem.

Splácení financovaného studia



1. Splácení úvěru na vzdělávání studentem (popř. vklady na spoření) obchodní bance. V případě odloženého splácení školného informace pro CSFTV;
2. V případě úpadku studenta uplatnění státní garance obchodní bankou a její proplacení ze strany státu (administrativa zajišťována ČMZRБ) nebo placení tzv. odloženého školného za studenta;
3. Požadavek na finanční prostředky ke splacení závazku státu za studenta (úpadek či odložené školné). Předání informací k těmto pohledávkám;
4. Finanční nároky rezortu na financování terciárního vzdělávání. Informace k daňovým povinnostem studenta (splácení studentských úvěrů);
5. Vymáhání státem splaceného úvěru na vzdělání po studentovi nebo vznik daňové povinnosti studentovi v systému odložených splátek studentských půjček.

Regulatorní rámec z pohledu ČNB



1. Příprava a spolupráce na regulativních obchodních bank mezi ČNB a státem (zastoupen MF);
2. Regulativy pro ČMZRБ, reportování ČNB;
3. Regulativy obchodních bank, reportování ČNB;
4. Komunikace a vztahy mezi MF, ČMZRБ a obchodními bankami dle regulatorních principů bankovního sektoru.

/ Vychází z materiálu „Obecná analýza variant bankovních produktů určených k financování terciárního vzdělávání“, blíže „Varianty regulatorních rámců – Varianta 1“, KPMG Česká republika, s.r.o., 22. 9. 2008*